

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Алтай сумын ЗДТГ-ын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: БӨА-2025/007/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Өлгий хот 2025 он	Баян-Өлгий аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга бөгөөд тэргүүлэх аудитор: Ж.Айгүл Утас: 70422954 Цахим хаяг: J_aigul@yahoo.com Аудитын менежер: Х.Женисбек Утас: 70422930 Цахим хаяг: jenisbekh@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Д.Назгүл Утас: 99427301 Цахим хаяг: nazgul_1972@yahoo.com
--	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу. .

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

83129 Өлгий, Баян-Өлгий аймаг,
Утас/Факс: (976) 7042-2954
E-mail: bayanulgii@audit.gov.mn

АЛТАЙ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА
Е.ГҮЛЖАНАР ТАНАА

2025.02.25 № 197
танай _____-ны № _____-т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Алтай сумын Засаг даргын тамгын газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний үзэж байгаагаар Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт тайлбарласан зүйлсийн үр нөлөөг эс тооцвол 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, тайлант жилийн эцсээрх тэдгээрийн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн Тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу бүхий л материаллаг байдлын үүднээс үнэн зөв толилуулсан байна.

Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

1. Байгууллагын жилийн эцсийн эд хөрөнгийн тооллого, бүртгэл, хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн, 160.8 сая төгрөгийн үнэ төлбөргүй ирсэн хөрөнгийг орлогод аваагүй, 3.9 сая төгрөгийн бичиг хэрэг, сэлбэг хэрэгсэл, аж ахуйн материалын тайланг гаргаагүй, 1.9 сая төгрөгийн урьдчилгааг дутуу суутгаж, санхүүгийн тайланд авлагаар тайлагнаагүй зэрэг зөрчлүүд нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс давсан бөгөөд дангаар буюу нийт дүнгээрээ санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөөтэй боловч өргөн тархаагүй байна.

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.2, 26 дугаар зүйлийн 26.1, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4, 14 дүгээр зүйлийн, 14.1.1, 14.1.2, 14.1.5, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5, 20.2.6 дахь заалттай нийцээгүй бөгөөд санхүүгийн тайлагналын толилуулга, иж бүрэн байх, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

832502000742

Асуудлыг онцлон тэмдэглэсэн хэсэг

Алтай сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2024 онд 1,100.8 сая төгрөгийн батлагдсан төсвөөр ажиллаж, гүйцэтгэлээр 1,035.7 сая төгрөг зарцуулж, 94 хувийн гүйцэтгэлтэй гарсан байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал нөлөөтэй хэмээн мэргэжлийн шүүн тунгаалтаар бидний авч үзсэн асуудал байна. Гол асуудлыг санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд бүхэлд нь харгалзаж, аудитын санал дүгнэлтээ илэрхийлэхэд авч үзсэн бөгөөд энэхүү гол асуудлын талаар бид тусад нь дүгнэлт гаргахгүй.

Бусад асуудал

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй. Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой. Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм. Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ж.АЙГҮЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан Төгрөгөөр

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	99,415,391.00	102,299,340.00
33	АВЛАГА	981,751.00	3,865,700.00
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	981,751.00	3,865,700.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	98,433,640.00	98,433,640.00
354	Хангамжийн материал	98,433,640.00	98,433,640.00
35420	Аж ахуйн материал	10,110,000.00	10,110,000.00
35470	Бусад хангамжийн материал	88,323,640.00	88,323,640.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	3,814,950,057.86	3,964,551,712.03
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,814,950,057.86	3,964,551,712.03
392	Биет хөрөнгө	3,806,682,260.16	3,955,798,562.13
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,275,912,460.77	1,283,912,460.77
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(405,604,614.97)	(480,615,718.29)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	247,695,000.00	408,745,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(151,162,750.11)	(149,241,750.71)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	429,162,071.00	493,410,121.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(228,672,688.74)	(255,499,710.00)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	41,848,820.00	50,706,820.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(21,463,911.44)	(24,758,272.76)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	2,774,919,429.00	2,794,819,429.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(194,393,486.86)	(204,695,648.47)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	131,664,351.13	142,557,851.13
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(93,618,319.62)	(103,937,919.54)
39217	Ном	395,900.00	395,900.00
393	Биет бус хөрөнгө	8,267,797.70	8,753,149.90
39301	Програм хангамж	3,284,186.00	-
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,908,388.30)	-
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	6,892,000.00	10,946,186.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл		(2,193,036.10)
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	3,914,365,448.86	4,066,851,052.03
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	1,678,902.00	38,154,684.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	1,678,902.00	38,154,684.00
413	Өглөг	1,678,902.00	38,154,684.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	1,678,902.00	5,471,684.00
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	-	5,924,000.00
4136	Бусад өглөг	-	26,759,000.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	-	26,759,000.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	3,912,686,546.86	4,028,696,368.03
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	3,912,686,546.86	4,028,696,368.03
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	452,639,918.40	452,639,918.40
51101	Өмч: - төрийн	452,639,918.40	452,639,918.40
512	Хуримтлагдсан үр дүн	3,216,295,160.90	3,332,304,982.07
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	531,956,261.27	3,216,295,160.90
51220	Тайлант үеийн үр дүн	2,684,338,899.63	116,009,821.17
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	243,751,467.56	243,751,467.56
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	3,914,365,448.86	4,066,851,052.03

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан
Төгрөгөөр

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	3,512,670,962.00	1,280,130,009.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	2,859,668,615.00	227,326,050.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	2,859,668,615.00	227,326,050.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Үндсэн хөрөнгө	2,772,768,615.00	227,326,050.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Бараа материал	86,900,000.00	-
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	653,002,347.00	1,052,803,959.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	39,265,487.00	17,115,798.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	39,265,487.00	17,115,798.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	613,736,860.00	1,035,688,161.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	613,736,860.00	1,035,688,161.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	821,470,951.39	1,164,120,187.83
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	821,470,951.39	1,164,120,187.83
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	779,096,859.28	1,120,906,631.83
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	382,777,552.89	681,771,030.00
210101	Үндсэн цалин	272,738,205.66	374,186,101.49
210102	Нэмэгдэл	103,592,067.23	288,797,375.48
210104	Урамшуулал	6,447,280.00	18,787,553.03
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,586,937.00	88,305,400.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	33,735,352.34	59,367,700.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,391,155.28	6,951,000.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,829,036.22	3,463,100.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	783,807.68	3,833,000.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,847,585.48	14,690,600.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	37,511,700.00	54,201,100.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,125,000.00	1,500,000.00
210302	Түлш, халаалт	36,386,700.00	52,701,100.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	39,010,270.00	74,431,198.00
210401	Бичиг хэрэг	1,800,000.00	29,761,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	33,405,370.00	40,294,298.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,770,900.00	3,439,500.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	-	466,400.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	34,000.00	470,000.00
2105	Нормативт зардал	-	700,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	-	700,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,413,000.00	12,886,600.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	594,500.00	1,243,400.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл		143,200.00
210604	Урсгал засвар	818,500.00	11,500,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,037,000.00	7,290,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,037,000.00	7,290,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	33,783,394.00	19,572,658.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	32,398,294.00	18,187,558.00

210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	-	171,200.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	180,600.00	184,800.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	399,800.00	392,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	85,000.00	120,400.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	588,700.00	388,200.00
210807	Газрын төлбөр	131,000.00	128,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	230,977,005.39	181,748,645.83
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	33,102,358.00	24,182,550.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	814,000.00	448,200.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	197,060,647.39	157,117,895.83
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	42,374,092.11	43,213,556.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	16,416,200.00	43,213,556.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	15,702,200.00	-
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	43,213,556.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	714,000.00	-
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	25,957,892.11	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	25,957,892.11	-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>2,691,200,010.61</u>	<u>116,009,821.17</u>
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	6,861,110.98	-
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал-Үндсэн хөрөнгө	6,861,110.98	-
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(6,861,110.98)	-
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>2,684,338,899.63</u>	<u>116,009,821.17</u>

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан Төгрөгөөр

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>653,002,347.00</u>	<u>1,052,803,959.00</u>
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	<u>653,002,347.00</u>	<u>1,052,803,959.00</u>
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	39,265,487.00	17,115,798.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	39,265,487.00	17,115,798.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	613,736,860.00	1,035,688,161.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	613,736,860.00	1,035,688,161.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	<u>626,883,533.00</u>	<u>973,410,459.00</u>
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	<u>626,883,533.00</u>	<u>973,410,459.00</u>
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	<u>584,509,440.89</u>	<u>930,196,903.00</u>
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	384,451,781.89	680,862,197.00
210101	Үндсэн цалин	270,621,192.35	364,777,268.49
210102	Нэмэгдэл	107,383,309.54	297,297,375.48
210104	Урамшуулал	6,447,280.00	18,787,553.03
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	49,036,937.00	88,305,400.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	33,343,875.04	60,047,700.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,923,238.24	7,064,400.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,138,430.56	3,532,200.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	783,807.68	3,532,200.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,847,585.48	14,128,900.00

2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	37,511,700.00	54,201,100.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,125,000.00	1,500,000.00
210302	Түлш, халаалт	36,386,700.00	52,701,100.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	36,812,270.00	45,372,198.00
210401	Бичиг хэрэг	1,800,000.00	3,002,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	31,105,370.00	37,994,298.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,770,900.00	3,439,500.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал		466,400.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	136,000.00	470,000.00
2105	Нормативт зардал	177,000.00	700,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	177,000.00	700,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,483,000.00	12,886,600.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	594,500.00	1,243,400.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	70,000.00	143,200.00
210604	Урсгал засвар	818,500.00	11,500,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,037,000.00	3,666,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,037,000.00	3,666,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	36,083,394.00	19,572,658.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	34,698,294.00	18,187,558.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох		171,200.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	180,600.00	184,800.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	399,800.00	392,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	85,000.00	120,400.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	588,700.00	388,200.00
210807	Газрын төлбөр	131,000.00	128,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	33,916,358.00	24,630,750.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	33,102,358.00	24,182,550.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	814,000.00	448,200.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	42,374,092.11	43,213,556.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	16,416,200.00	43,213,556.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	15,702,200.00	
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг		43,213,556.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	714,000.00	
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	25,957,892.11	-
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	25,957,892.11	
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>26,118,814.00</u>	<u>79,393,500.00</u>
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	<u>26,260,258.00</u>	<u>79,393,500.00</u>
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	<u>26,260,258.00</u>	<u>79,393,500.00</u>
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	26,260,258.00	79,393,500.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	26,260,258.00	79,393,500.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(26,260,258.00)</u>	<u>(79,393,500.00)</u>

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Төгрөгөөр

Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	452,639,918.40	243,751,467.56	3,216,295,160.90	3,912,686,546.86
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				0.00
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	452,639,918.40	243,751,467.56	3,216,295,160.90	3,912,686,546.86
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт				0.00
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт				0.00
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз				0.00
Тайлант үеийн үр дүн				0.00
2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	452,639,918.40	243,751,467.56	3,216,295,160.90	3,912,686,546.86
2024 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	452,639,918.40	243,751,467.56	3,216,295,160.90	3,912,686,546.86
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				0.00
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	452,639,918.40	243,751,467.56	3,216,295,160.90	3,912,686,546.86
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт				0.00
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт				0.00
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз				0.00
Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү				0.00
Тайлант үеийн үр дүн			116,009,821.17	116,009,821.17
2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	452,639,918.40	243,751,467.56	3,332,304,982.07	4,028,696,368.03

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Төгрөгөөр

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,100,784,700.00	1,035,688,161.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,100,784,700.00	1,035,688,161.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,053,851,700.00	992,474,605.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	706,443,000.00	680,862,197.00
210101	Үндсэн цалин	371,375,000.00	364,777,268.49
210102	Нэмэгдэл	315,327,000.00	297,297,375.48
210104	Урамшуулал	19,741,000.00	18,787,553.03
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	88,305,400.00	88,305,400.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	60,047,700.00	60,047,700.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,064,400.00	7,064,400.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,532,200.00	3,532,200.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,532,200.00	3,532,200.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	14,128,900.00	14,128,900.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	54,659,400.00	54,201,100.00

210301	Гэрэл, цахилгаан	1,500,000.00	1,500,000.00
210302	Түлш, халаалт	53,159,400.00	52,701,100.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	41,198,500.00	40,050,900.00
210401	Бичиг хэрэг	3,002,000.00	3,002,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	32,673,000.00	32,673,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,353,500.00	3,439,500.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	700,000.00	466,400.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	470,000.00	470,000.00
2105	Нормативт зардал	700,000.00	700,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	700,000.00	700,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	12,886,600.00	12,886,600.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,243,400.00	1,243,400.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	143,200.00	143,200.00
210604	Урсгал засвар	11,500,000.00	11,500,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	8,100,000.00	3,666,000.00
210702	Дотоод албан томиллолт	8,100,000.00	3,666,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	121,396,500.00	98,966,158.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	119,032,500.00	97,581,058.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	513,000.00	171,200.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	184,800.00	184,800.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	392,000.00	392,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	120,400.00	120,400.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	981,000.00	388,200.00
210807	Газрын төлбөр	128,500.00	128,500.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	44,300.00	
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	20,162,300.00	12,836,250.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	19,100,000.00	12,388,050.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,062,300.00	448,200.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	46,933,000.00	43,213,556.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	46,933,000.00	43,213,556.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	45,882,000.00	43,213,556.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,051,000.00	
13	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,100,784,700.00	1,035,688,161.00
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,100,784,700.00	1,035,688,161.00
132001	Орон нутгийн төсвөөс	1,100,784,700.00	1,035,688,161.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ		
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1.00	1.00
610001	Төсвийн байгууллага	1.00	1.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	22.00	22.00
620001	Удирдах ажилтан	2.00	2.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	9.00	9.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	8.00	8.00
620004	Гэрээт ажилтан	3.00	3.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	22.00	22.00
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	10.00	10.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	9.00	9.00
650010	Гэрээт ажилтан	3.00	3.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Төгрөгөөр

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	17,115,798.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	17,115,798.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	17,115,798.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	5,321,298.00
210402	Тээвэр, шатахуун	5,321,298.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	11,794,500.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	11,794,500.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	17,115,798.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	17,115,798.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	17,115,798.00
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 79.8 сая төгрөгийн алдаа¹ илэрч аудитын явцад залрууллаа. Үүнд:

1. Санхүүгийн байдлын тайланд ХХОАТ-ын 3.8 сая төгрөгийн авлагыг дутуу тусгасан.
2. Санхүүгийн байдлын тайланд бараа үйлчилгээний зардлын өр төлбөрийг 5.9 сая төгрөгөөр дутуу тайлагнасан.
3. Санхүүгийн байдлын тайланд машин тоног төхөөрөмжийн 26.8 сая төгрөгийн элэгдлийг дутуу тусгасан.
4. Санхүүгийн байдлын тайланд тавилга, аж ахуйн эд хогшлын 0.2 сая төгрөгийн элэгдлийг илүү тусгасан.
5. Үнэ төлбөргүй авсан 160.8 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг орлогод аваагүй, үр дүнгийн тайланд үнэ төлбөргүй авсан үндсэн хөрөнгийг дутуу тайлагнасан.
6. Үр дүнгийн тайланд цалингийн зардлыг 3.8 сая төгрөгөөр илүү тайлагнасан.
7. Тайлант оны үр дүнг 138.0 сая төгрөгөөр дутуу тайлагнасан.
8. Мөнгөн гүйлгээний тайланд цалингийн зардлыг 0.7 сая төгрөгөөр илүү тайлагнасан.
9. Мөнгөн гүйлгээний тайланд цалингийн зардлыг 3.7 сая төгрөгөөр илүү тайлагнасан.
10. Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг 11.9 сая төгрөгөөр алдаатай илэрхийлсэн.

Энэ нь Сангийн сайдын 2025 оны А/3 дугаар тушаалаар баталсан төсөвт байгууллагын дагаж мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн журам, УСНББОУС 1 стандарт, толилуулга гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

Аудитаар 211.7 сая төгрөгийн зөрчил² илэрч 6.2 сая төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 164.7 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага, 38.2 сая төгрөгийн зөрчилд сахилгын шийтгэл ногдуулах албан шаардлага, 2.6 сая төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

3.1 Төлбөрийн акт

Аудитын дүнгээр 6.2 сая төгрөгийн зөрчилд 2 ш төлбөрийн акт тогтоов.

1. Алтай сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2024 онд хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллаж байгаа төрийн захиргааны албан хаагчдад 5 жил тутам нэг удаа олгох мөнгөн урамшууллын тооцоогоор 6 албан хаагчид 43.2 сая төгрөгийн мөнгөн урамшуулал олгохдоо 4.3 сая төгрөгийн хувь хүний орлогын албан татвар суутгаагүй олгосон.

Энэ нь Татварын ерөнхий хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д “Татварын хууль тогтоомжид хэрэглэсэн дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно”, 6.1.19-д “суутган төлөгч” гэж тухайн төрлийн татварын хуулийн дагуу татвар төлөгчийн төлөх татварыг суутгаж, төсөвт шилжүүлэх, тайлагнах үүрэг бүхий этгээдийг”, 28 дугаар зүйлийн 28.7-д “Суутган төлөгч нь татварын хууль тогтоомжийн дагуу тухайн төрлийн татвар төлөх үүрэг бүхий этгээдээс албан татварыг ногдуулан суутгана.”,

Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3-д “Албан татвар төлөгчийн дараах орлогод албан татвар ногдоно”, 6.3.1-д “цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлого”, 7 дугаар зүйлийн 7.1-д “Албан татвар төлөгчийн цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлогод дараах орлогыг хамруулна”, 7.1.1-д “ажил олгогчтой байгуулсан хөдөлмөрийн гэрээнд заасны дагуу авч байгаа үндсэн цалин, нэмэгдэл хөлс, нэмэгдэл, шагнал, урамшуулал, амралтын олговор, тэтгэвэр, тэтгэмж, тэдгээртэй адилтгах бусад орлого”, 21-р зүйлийн 21.1-д “Энэ хуулийн 14, 18 дугаар зүйлд заасны дагуу тухайн жилийн орлогыг тодорхойлоход 0-120 000 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 10 хувиар,..... тооцон албан татвар ногдуулна”, 25 дугаар зүйлийн 25.1-д “Энэ хуулийн 4.1.11-д заасан суутган төлөгч албан татвар ногдуулахад доор дурдсан журмыг баримтална”, 25.1.1-д “энэ хуулийн 14, 18 дугаар зүйлд заасан орлогын дүнд энэ хуулийн 21.1-д заасан хувиар албан татвар ногдуулж, холбогдох төсөвт шилжүүлэх” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөр барагдуулах акт тогтоов.

2. Албан хаагчдад олгосон урьдчилгааны тооцооноос 1.9 сая төгрөгийг дутуу суутгаж, санхүүгийн тайланд авлагаар тусгаж тайлагнаагүй орхигдуулсан.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д “Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлийн дараах зарчмыг баримтална”, 5.1.4-т “үнэн зөв байх”, 14 дүгээр зүйлийн 14.4-т “Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ”, 14.4.1-д “аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ”, 14.4.2-т “бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага” гэснийг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөр барагдуулах акт тогтоов.

3.2 Албан шаардлага

Аудитаар 202.8 сая төгрөгийн зөрчилд 2 албан шаардлага өгөв.Үүнд:

1. Байгууллагын жилийн эцсийн эд хөрөнгийн тооллого, бүртгэл, хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн, 160.8 сая төгрөгийн үнэ төлбөргүй ирсэн хөрөнгийг орлогод аваагүй, нярав

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

нь 3.9 сая төгрөгийн бичиг хэрэг, сэлбэг хэрэгсэл, аж ахуйн материалын орлого, зарцуулалтын тайланг гаргаагүй.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5 дахь хэсгийн 16.5.7-д “байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д “Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлийн дараах зарчмыг баримтална”, 5.1.3-т “жинхэнэ хэрэгжилтийн”, 5.1.4-т “үнэн зөв байх”, 12 дугаар зүйлийн 12.1-д “Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллого хийх зохион байгуулалтын асуудлыг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага, ерөнхий нягтлан бодогч нар хариуцна”, 12.2-т “Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллогыг дараах тохиолдолд заавал хийнэ:”, 12.2.1-д “жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө”, 13 дугаар зүйлийн 13.1-д “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, 14 дүгээр зүйлийн 14.3-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн мэдээлэл боловсруулах ажиллагааг дараах дарааллаар гүйцэтгэнэ”, 14.3.1-д “анхан шатны баримт бүрдүүлэх”, 20 дугаар зүйлийн 20.1.4-т “хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил, гүйлгээг бүртгэхгүй байх” гэсэн заалтууд зөрчигдсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь:

Байгууллагын хөрөнгө, бараа материалын тооллогыг чанартай, иж бүрэн, үнэн зөв хийж, үр дүнг дэлгэрэнгүй, бодитой тайлагнах, өмнөх оны аудитаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангаж байгууллагын аж ахуй бараа материал, хөрөнгийн бүртгэл тооцоог сайжруулах талаар албан шаардлага өгөв.

2. Шилэн дансанд өр үүсгэсэн 38.1 сая төгрөгийн өр үүсгэсэн шийдвэрийг байршуулаагүй, шилэн дансанд мэдээлсэн байдлын хэрэгжилт 84.6 хувьтай байна. Өмнөх оны аудитаар өгсөн албан шаардлагыг хэрэгжүүлээгүй, зөрчлийг давтан гаргасан байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д “Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд дараах зарчмыг баримтална.....”, 6 дугаар зүйлийн 6.4-т “Энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2-т заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ.....”, 6.4.8-д “бонд, зээл, өрийн бичиг, баталгаа, түүнтэй адилтгах санхүүгийн бусад хэрэгсэл, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээ, концесс, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах, өр, авлага үүсгэсэн аливаа шийдвэр”, 7 дугаар зүйлийн 7.1-д “Шилэн дансны мэдээллийг энэ хуулийн дагуу иргэн олон нийтэд хүргэх үүргийг дараах албан тушаалтан хүлээнэ” гэсэн заалт, Засгийн газрын 2019 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журам”-ын холбогдох заалтуудыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Өмнөх оны аудитаар илэрсэн зөрчлийг давтан гаргасан ба мэдээлсэн байдлын хэрэгжилт 84.6 хувь байгааг харгалзаж сахилгын шийтгэл ногдуулах албан шаардлага өгч дараа оны аудитаар зөрчлийг давтан гаргасан тохиолдолд дараагийн шатны арга хэмжээ авах талаар анхааруулав..

3.3 Зөвлөмж

Аудитаар 2.5 сая төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

1. Засаг даргын зөвлөхийн орон тоо бий болгож, 2.5 сая төгрөгийн төсвийг үргүй зарцуулсан.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3-т “Засгийн газрын агентлагийн дарга, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдэд зөвлөх чиг үүрэг бүхий орон тооны этгээд ажиллуулахыг хориглоно”, 5.4-т “Энэ хуульд заасныг зөрчиж тэргүүн дэд, дэд, орлогч дарга, зөвлөхийн чиг үүрэгтэй ижил эрх, үүрэг бүхий өөр нэршилтэй албан тушаалын орон тоо бий болгох, түүнд

аливаа албан тушаалтныг томилох, орон тоог хэвээр хадгалахыг хориглоно” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах, батлагдсан бүтэц орон тооны хязгаарыг баримталж, төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулахгүй байх

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		/мянган төгрөгөөр/				Зөвлөмж	
							Үүнээс					
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
ХХОАТ-ын авлагыг дутуу тусгасан	1	3865.7	1	3865.7			1	3865.7				
Санхүүгийн байдлын тайланд бараа үйлчилгээний зардлын өр төлбөрийг дутуу тайлагнасан	1	5924.0	1	5924.0			1	5924.0				
Машин тоног төхөөрөмжийн элэгдлийг санхүүгийн тайланд дутуу тусгасан	1	26,827.0			1	26,827.0	1	26,827.0				
Тавилга, аж ахуйн эд хогшлын элэгдлийг тайланд илүү тусгасан	1	180.6			1	180.6	1	180.6				
Үр дүнгийн тайланд цалингийн зардлыг 3.8 сая төгрөгөөр илүү тайлагнасан	1	3,865.7			1	3,865.7	1	3,865.7				
Үнэ төлбөргүй авсан 160.8 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг орлогод аваагүй	1	160,808.0	1	160,808.0			1	160,808.0				
Тайлант оны үр дүнг дутуу тайлагнасан.	1	138,027.3			1	138,027.3	1	138,027.3				
Мөнгөн гүйлгээний тайланд цалингийн зардлыг илүү тайлагнасан.	1	711.0			1	711.0	1	711.0				
Мөнгөн гүйлгээний тайланд НДС-	1	3702.4			1	3702.4	1	3702.4				

ийн зардлыг дутуу тайлагнасан.											
Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг алдаатай илэрхийлсэн.	1	11,919.9			1	11,919.9	1	11,919.9			
Дүн	10	355,830.9	3	170,597.7	7	185,233.2	10	355,830.9			

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Олгосон мөнгөн урамшууллаас ХХОАТ суутгаагүй.	1	4,321.4	1	4,321.4								
Албан хаагчдад олгосон урьдчилгааг дутуу суутгасан.	1	900.0	1	900.0								
Байгууллагын жилийн эцсийн эд хөрөнгийн тооллого, бүртгэл, хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн, тайлант онд 3.9 сая төгрөгийн бичиг хэрэг, сэлбэг хэрэгсэл, аж ахуйн материалын орлого ба зарцуулалтын тайланг гаргаагүй.	1	164,707.0			1	164,707.0						
Шилэн дансанд өр үүсгэсэн 38.1 сая төгрөгийн өр үүсгэсэн шийдвэрийг байршуулаагүй, өмнөх оны зөрчлийг давтан гаргасан	1	38,154.7							1	38,154.7		
Дүн	4	209,083.1	2	6,221.4	1	164,707.0			1	38,154.7		

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган

төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Засаг даргын зөвлөхийн орон тоо бий болгож,	1	2,571.3					1	2,571.3

2.5 сая төгрөгийн төсвийг үргүй зарцуулсан.								
Дүн	1	2,571.3					1	2,571.3
Нийт дүн	1	2,571.3					1	2,571.3